

Verpleegkundigen zijn klaar met de vooroordelen: 'We zijn geen naamloze, hersenloze wezentjes'

Een wijkverpleegkundige brengt een bezoek aan een patiënt.

Weg met het beeld uit de doktersromans en carnavalspakken: op een symposium in Amsterdam verzetten verpleegkundigen zich tegen de vooroordelen over het beroep.

Een verpleegkundige is een stoeipoes, een lief meisje, een billenwasser. Ze zorgt voor je, is onderdanig aan de arts – flirt zelfs graag met hem. Soms verschijnt ze op de voorkant van een doktersromannetje, in een wel erg korte witte jas, of tijdens carnaval, in een uitdagend uniform. Ze heeft een roeping. Je kan haar ook wel 'verpleegster' noemen en misschien zelfs 'de ideale vrouw': een moederlijke (nacht)zuster die zwaar, vies werk doet en zorgt dat je weer beter wordt.

Het zijn voorbeelden die verpleegkundigen (let op: kundigen, dus niet verpleegster of verpleger) zelf noemen tijdens een symposium over vooroordelen in het Amsterdamse OLVG. De zaal is vol en alle aanwezigen praten – ondanks dat ze er allemaal een lange werkdag hebben opzitten – vurig mee.

Zo'n carnavalspakje lijkt misschien een onschuldig grapje, zegt iemand, maar is enorm schadelijk. Het beeld slaat een complex en divers vak plat. En dat is problematisch, niet alleen omdat de verpleegkundigen met die vooroordelen geconfronteerd worden, ook omdat het er, volgens de aanwezigen, voor zorgt dat steeds minder mensen verpleegkundige willen worden. En zeker mannen niet.

Liever nadruk op expertise en professionaliteit

"We worden gezien als handjes aan het bed", zegt moderator Johan Lambregts. Hij is projectmanager bij Lof der Verpleegkunst, een stichting die zich inzet voor een beter beeld van verpleegkundigen. Ook heeft hij een tentoonstelling ingericht over de stereotypen. "Handjes aan het bed! Weet je wat voor beeld dat geeft? Alsof we niets meer zijn dan hoofdloze, naamloze, hersenloze wezentjes die achter de dokter aanzweven." Terwijl verpleegkundigen vaak diegenen zijn die de hele dag bij de patiënten zijn, ze kennen, en de arts adviseren hoe die hen moet behandelen, zegt Lambregts.

Verpleegkundigen studeren soms wel zes jaar en hebben veel kennis over medicatie, ziektebeelden, menselijk gedrag. Ze voeren complexe handelingen uit, bieden een luisterend oor en signaleren vaak als eerste wanneer patiënt zieker wordt. "Dan voelt het best denigrerend als verpleegkundigen worden geprezen om hun 'tomeloze inzet en liefdevolle zorg', in plaats van om hun expertise en professionaliteit, zoals laatst in een goedbedoeld bericht van Ernst Kuipers", zegt organisator van het symposium Kim Henkels de Lange.

Zuster Belinda en het geheime leven van dokter Dushkind

Henkels de Lange is IC-verpleegkundige in het OLVG en volgt daarnaast een master zorgethiek. Ze zet zich in voor een goede beeldvorming over verpleegkundigen. Staat er een fout in een artikel over verpleegkundigen, dan schrijft ze naar de krant.

“Mensen in de beroepsgroep internaliseren de vooroordelen ook”, zegt Lambregts. “Ze stellen zich serviel op, zeggen dat ze ‘maar’ verpleegkundige zijn, en rekenen elkaar er op af wanneer ze ‘anders’ of ‘speciaal’ willen zijn. Er is echt een krabbenmandeffect (waarbij mensen elkaar onderling onderuit halen, red.). We moeten onszelf serieuzer gaan nemen, zodat anderen dat ook doen. Al is het maar zodat we marktconform betaald krijgen.”

Als er op het scherm in het zaaltje een plaatje van een in een strak pakje gestoken blonde verpleegster met grote borsten verschijnt, zegt Lambregts dat je nog steeds romannetjes kunt kopen met titels als *Zuster Belinda en het geheime leven van dokter Dushkind*. “Het is opvallend dat verpleegkundigen relatief vaak last hebben van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ik kan me zomaar voorstellen dat het iets met elkaar te maken heeft”, zegt Henkels de Lange.

Ook anderen in het publiek weten het niet zeker, maar zien wel een verband. Een jonge vrouw, die net een master kunstgeschiedenis heeft afgerond en nu verpleegkundige in opleiding is, vertelt dat mannen vaak een vieze opmerking maken, of ‘per ongeluk’ aan haar billen zitten.

Weinig mannen in de verpleegkunde

“Ik hoor patiënten op de afdeling ook weleens over mijn vrouwelijke collega’s praten”, zegt Peter Hahn (29). Hij is revalidatieverpleegkundige en heeft net een stichting opgericht voor mannen in de verpleegkunde. “Het voelt vertrouwd om in een oude-jongens-krentenbroodstijl te praten, maar ik zeg er altijd wat van.”

Ook Hahn heeft last van het stigma. Op feestjes zeggen mensen wel eens dat ze dachten dat alle verpleegkundigen homoseksueel zijn. “Zorgen wordt nog steeds als iets vrouwelijks gezien. Maar verpleegkunde is zoveel meer dan zorgen of vrouw zijn.”

Op dit moment is 13 procent van de verpleegkundigen man. Hahn ziet het als zijn persoonlijke missie om de verhouding te verhogen naar 30-70. Niet alleen zodat er weer meer personeel komt, ook omdat het fijn is voor mannelijke patiënten om met een mannelijke verpleegkundige te kunnen praten. “Soms ben ik in gesprek met iemand die een ongeluk heeft gehad en zich afvraagt of hij nog seks kan hebben, dat zou hij minder makkelijk met een vrouwelijke collega bespreken.”

“Ik ga elk jaar langs bij de basisschool van mijn dochter”, zegt een vrouw uit het publiek. “Dan neem ik spullen mee en laat ik zien wat we moeten doen. Reanimeren bijvoorbeeld.” Henkels de Lange knikt enthousiast mee. “We moeten ons laten zien aan de buitenwereld”, zegt ze. “Maak foto’s, schrijf artikelen, post berichten op sociale media. En blijven schrijven. Dan komen we er wel.”